

Sygn. akt VU 1219/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Mariola Mastalerz

Protokolant st. sekr. sądowy Alicja Jesion

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania J. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 6 listopada 2017 r. sygn. (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy J. W. prawo do emerytury od dnia (...) 2017r.;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz wnioskodawcy J. W. kwotę 180,00 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego**

Sygn. akt VU 1219/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 listopada 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy J. W. prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 4 grudnia 2017 roku złożył pełnomocnik wnioskodawcy, wnosząc o zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych okresów pracy od dnia 25 sierpnia 1975 roku do dnia 30 czerwca 1991 roku oraz od dnia 1 lipca 1991 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w Przedsiębiorstwie (...) w B. i w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w B. oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a stanowisko cieśli nie jest wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. W., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 28 września 2017 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca wskazał, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wnioski o emeryturę, k. 1 – 3 akt emerytalnych)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca wykazał 25 lat i 8 dni stażu pracy, w tym 24 lata, 2 miesiące i 4 dni okresów składkowych oraz 10 miesięcy i 4 dni okresów nieskładkowych. Do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych ZUS nie zaliczył żadnych okresów zatrudnienia.

(dowód: decyzja z dnia 6 listopada 2017 roku, k. 89 akt emerytalnych)

W okresie od dnia 25 sierpnia 1975 roku do dnia 30 kwietnia 2004 roku wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) S.A. (wcześniej w Przedsiębiorstwie (...) w B.) na stanowisku cieśli.

W okresie od dnia 27 kwietnia 1979 roku do dnia 20 marca 1981 roku J. W. odbywał zasadniczą służbę wojskową, po której od dnia 21 marca 1981 roku do dnia 13 kwietnia 1981 roku korzystał z ustawowo przysługujących dni wolnych.

Wnioskodawca przebywał na budowach eksportowych, gdzie również zajmował stanowisko cieśli:

- od dnia 2 maja 1985 roku do dnia 31 października 1985 roku w NRD, do dnia 20 listopada 1985 roku korzystał z urlopu dewizowego,

- od dnia 29 września 1989 roku do dnia 31 marca 1990 roku w ZSRR, do dnia 16 kwietnia 1990 roku korzystał z urlopu dewizowego,

- od dnia 25 października 1991 roku do dnia 30 kwietnia 1992 roku w RFN, do dnia 14 maja 1992 roku korzystał z urlopu dewizowego,

- od dnia 27 czerwca 1994 roku do dnia 31 grudnia 1994 roku w NRD, do dnia 23 stycznia 1995 roku korzystał z urlopu dewizowego.

W okresach od dnia 22 września 1989 roku do dnia 28 września 1989 roku i od dnia 26 sierpnia 1991 roku do dnia 27 sierpnia 1991 roku wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego.

(dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu i zatrudnieniu, k. 15, angaże od dnia 31 maja 1978 roku do dnia 25 stycznia 1999 roku, k. 19 – 26, umowy o pracę z dnia 24 sierpnia 1975 roku, k. 30, z dnia 14 kwietnia 1991 roku, k. 32, umowa o pracę na budowie eksportowej z dnia 17 kwietnia 1985 roku, k. 34, umowa o pracę na budowie eksportowej z dnia 21 września 1989 roku, k. 36, umowa o pracę z dnia 21 października 1991 roku, k. 38, umowa o pracę z dnia 22 czerwca 1994 roku, k. 40, umowa o pracę z dnia 29 października 1994 roku, k. 42, rozliczenie z pracy na budowie eksportowej, k. 45, karty obiegowe zmiany, k. 46 – 51 akt emerytalnych, zaświadczenie z dnia 25 czerwca 2003 roku, k. 10 akt kapitałowych, świadectwo pracy z dnia 30 kwietnia 2000 roku, k. 8 akt sprawy)

Przedsiębiorstwo zatrudniające wnioskodawcę budowało od podstaw elektrownię w B., a także wznosiło bloki energetyczne. Było to duże przedsiębiorstwo budowlane, które zatrudniało około 3 tysięcy pracowników. Praca cieśli na budowie przemysłowej charakteryzowała się wykonywaniem obowiązków w głębokich wykopach oraz na wysokości.

Wnioskodawca jako cieśla wykonywał szalunki ścian i stropów zarówno w głębokich wykopach jak na wysokości, przy czym w zdecydowanej większości przeważały prace na wysokości. Wnioskodawca w wykopach o głębokości do 10 metrów wykonywał podstawy (stopy) do konstrukcji żelbetonowych i betonowych. Następnie realizował czynności ciesielskie na wysokości nawet 100 metrów, tak aby powstała ściana budynku elektrowni lub komin elektrowni. W wykonane przez wnioskodawcę szalunki zbrojarz wstawiał elementy metalowe, następnie ściana była zamykana, wiązana i zalewana betonem. Na poziomie „o” pracowali tylko ci zatrudnieni, którzy nie legitymowali się zezwoleniem lekarskim pozwalającym pracować na wysokości.

Wnioskodawca był delegowany na budowy eksportowe w NRD, gdzie w okresach od dnia 2 maja 1985 roku do dnia 31 października 1985 roku i od dnia 27 czerwca 1994 roku do dnia 31 grudnia 1994 roku uczestniczył w pracach przy budowie elektrowni i wielopiętrowych budynków mieszkalnych. W okresie pracy na budowie eksportowej w ZSRR, od dnia 29 września 1989 roku do dnia 31 marca 1990 roku uczestniczył zaś w robotach budowlanych polegających na wznoszeniu hotelu wielopiętrowego. W okresie od dnia 25 października 1991 roku do dnia 30 kwietnia 1992 roku realizował czynności przy wznoszeniu czteropiętrowej szkoły. We wskazanych wyżej okresach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy realizował prace ciesielskie polegające na wykonywaniu rusztowań z drewna i konstrukcje budowlane na wysokości.

(dowód: zeznania świadka M. J., nagranie od minuty 19:05 do minuty 30:34, zeznania świadka W. P. (1), nagranie od minuty 30:34 do minuty 36:22, zeznania świadka S. W., nagranie od minuty 36:22 do minuty 45:46, zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 2:23 do minuty 17:12 w związku z nagraniem od minuty 46:17 do minuty 52:21, protokół z rozprawy z dnia 26 stycznia 2018 roku, k. 16-18v akt sprawy)

Wnioskodawcy nie zostało wystawione świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

(okoliczność bezsporna)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl natomiast ust. 2 art. 184 w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 roku emerytura przysługiwała pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Od 1 stycznia 2013 roku nastąpiła zmiana wskazanego przepisu, w ten sposób, że został wyeliminowany wymóg rozwiązania stosunku pracy.

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracę w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272). Ponadto jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 czerwca 20210 roku (sygn. akt II UK 21/10, Lex nr 619638) dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy.

Odnośnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w B. był niesporny w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach rentowych zawierających również dokumenty osobowe.

W będącej przedmiotem osądu sprawie wnioskodawca nie dysponował świadectwem pracy w szczególnych warunkach za sporny okres. Okoliczność ta, nie przesądza jednak, jak chce organ rentowy, że wnioskodawca takiej pracy nie wykonywał. Skarżący w postępowaniu sądowym może bowiem dowodzić wykonywanie pracy w szczególnych warunkach wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011, Nr 237, poz. 1412) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

W sprawie sporny pozostawał jedynie charakter wykonywanej przez wnioskodawcę pracy tj. czy była to praca wykonywana w szczególnych warunkach, czy też nie. Stało się tak dlatego, że z dokumentów w postaci świadectwa pracy, umowy o pracę potwierdzających zatrudnienie a także licznych angaży oraz umów o pracę na budowach eksportowych wnioskodawcy w spornym okresie czasu wynika jedynie, że wnioskodawca był zatrudniony na stanowiskach cieśli.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w okresie od dnia 25 sierpnia 1975 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku Sąd oparł na zeznaniach świadków M. J., W. P. (2), S. W.. Ww. świadkowie pracowali razem z wnioskodawcą na tych samych stanowiskach, a więc dysponowali dokładną wiedzą na temat realizowanych przez niego obowiązków. Sąd uwzględnił także zeznania samego wnioskodawcy, albowiem były one logiczne i spójne ze zgromadzoną dokumentacją, a przez to wiarygodne i przekonujące.

Z wiarygodnych zeznań wynika, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w brygadzie, która wykonywała szalunki zarówno w głębokich wykopach, jak i na wysokości. Z istoty samej budowy elektrowni wynika jednoznacznie, iż praca cieśli zaczynała się od pracy w głębokich wykopach i ostatecznie przechodziła w pracę na wysokości nawet do 100 metrów. W ten sposób budowane były ściany elektrowni oraz kominy elektrowni. Jak wyraźnie wskazywali świadkowie w przedmiotowej sprawie na poziomie „0” pracowali tylko ci zatrudnieni, którzy nie dysponowali odpowiednim zaświadczeniem lekarskim. (...) były dostarczane za pomocą dźwigów. Na wysokości pracował również wnioskodawca będąc zatrudnionym na budowach eksportowych, gdzie także realizował prace ciesielskie.

W ocenie Sądu praca wnioskodawcy w okresie od dnia 25 sierpnia 1975 roku do 31 grudnia 1998 roku (w tym w okresach pracy na budowach eksportowych) winna być zakwalifikowana jako praca w warunkach szczególnych. Prace cieśli przy w głębokich wykopach oraz prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości zostały wymienione w Wykazie A dział V poz. 1 i 5 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz w stanowiącym załącznik do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1.08.1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MBiPMB Nr 3 z 6.12.1983r., poz. 6) w Wykazie A dział V poz. 1 pkt 4 i poz. 5 pkt 3.

Sąd tym samym nie znalazł podstaw do uznania, że niedokładne nazewnictwo stanowiska pracy może, w przypadku wnioskodawcy, stanowić podstawę do nieuznania spornego okresu, za pracę w szczególnych warunkach tym bardziej, że materiał dowodowy zebrany w sprawie, a w szczególności dokumentacja akt osobowych, zeznania świadków, jak i samego wnioskodawcy oraz analiza charakteru pracy wnioskodawcy pozwala stwierdzić, iż wykonywał on pracę wymienioną w załączniku A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w dziale V - w budownictwie i przemyśle budowlanym, pod poz. 5 oraz 1.

Sąd podzielił w tym zakresie pogląd Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zawarty w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 października 2012 roku (sygn. akt III AUa 616/12, lex nr 1236225), iż praca w przedsiębiorstwie budowy elektrowni, podczas której ubezpieczony wykonuje z drewna rusztowania i konstrukcje budowlane jest pracą w warunkach szczególnych, a także podobny pogląd wyrazowy przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2013 roku, sygn. akt III AUa 1718/12 i z dnia 18 marca 2015 roku, sygn. akt III AUa 696/14.

Reasumując Sąd zaliczył wnioskodawcy do pracy w szczególnych warunkach okresy zatrudnienia we wskazanym przedsiębiorstwie od dnia 25 sierpnia 1975 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, z wyłączeniem krótkotrwałych urlopów bezpłatnych w okresach od dnia 22 września 1989 roku do dnia 28 września 1989 roku i od dnia 26 sierpnia 1991 roku do dnia 27 sierpnia 1991 roku.

Nawet niezaliczenie do okresów wykonywania pracy przez wnioskodawcę okresów wykonywania obowiązków na budowach eksportowych nie implikowałoby dla niego niekorzystnych skutków. Sąd ustalił jednakże, że także w tych okresach ubezpieczony wykonywał rusztowania z drewna i konstrukcje budowlane na wysokości. Dlatego także te okresy podlegały zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Zaliczeniu podlegał także okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej. Stosownie bowiem do art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 11) pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Wykładnia gramatyczna przepisu art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 44, poz. 220 ze zm.) przewiduje w tym względzie, że okresy odbytej służby wojskowej traktuje się tak samo, jak wykonywanie pracy, a więc zalicza się je do stażu pracy wymaganego do nabycia emerytury również w wieku obniżonym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 sierpnia 2013 roku, sygn. akt II AUa 428/13).

Wnioskodawca w toku niniejszego postępowania udowodnił zatem, że przez okres przekraczający 15 lat, pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy nie przedstawił w toku postępowania jakiegokolwiek dowodu podważającego dowody zgłoszone przez skarżącego.

Biorąc zatem pod uwagę, iż wnioskodawca spełnił wszystkie wymagane przepisami rozporządzenia warunki do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury, to jest ukończył 60 lat, jego łączny okres zatrudnienia składkowy i nieskładkowy wyniósł ponad 25 lat, ma ponad 15 letni staż pracy w szczególnych warunkach, należy uznać, że żądanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie. Sąd Okręgowy przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia osiągnięcia przez skarżącego wieku emerytalnego, to jest od dnia (...) 2017 roku (punkt 1 sentencji wyroku).

O kosztach postępowania Sąd orzekł jak w punkcie 2 sentencji wyroku, na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 roku (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.).